

Vallomások egy iskoláról

Magyar Nemzet 1986. augusztus 2.

Az életnek tanulunk?

A József Attila gimnázium a Villányi úton áll, a Feneketlen tó közelében, mögötte a Gellérthegy déli lankái húzódnak.

Az épületet tatarozzák. Nagy, sárga tömbjét állványzat veszi körül. Évek óta folyik a felújító munka, máris meghaladván az egykor volt építkezés teljes idejét.

1

Mostani és legutolsó beszélgetőtársamat, Tüdös Andrást az I/F-ből fizikatanárnője, Tóth Eszter ajánlotta. Andris a legfiatalabb azok közül, akikkel a József Attila Gimnáziumban szót váltottam, vörösseszőke, nyúlánk, kékszemű kamasz, abból a fajtából, amely öntudatos, de sohasem szemtelen, sok mindent tud, de ártatlanságát őrzi ebben a sokat-tudásban, így aztán ha zavarba jön, a füle is elpirul, ám a mosolyra mindig mosollyal felel.

Így kezdődik beszélgetésünk:

—Általában minden érdekel, de azon belül leginkább a számítógép és az elektrotechnika, a fizikának ez a része. Anyagszerkezetes osztályba járok, ahol a kémia és a fizika nincs elkülönítve. Főleg nem az elmélet, hanem a dolgok manuális része érdekel, többször segítettem Tóth Eszter tanárnőnek is; például számítógépekhez videokimenetet csináltam. Segíteni kell, mert egy ember egyedül mindent nem tudhat. Többen is vannak az osztályban, akik érdeklődnek a számítástechnika iránt, most jó, nagyon jól összejöttünk.

(Édesanyja a Swissairnél irodavezető, az édesapja villamosmérnök.)

— Apukám összes szakkönyve rám maradt, mióta a Villamosipari Kutató Intézettől átment a Villanszerelő Ipari Vállalathoz. Most már néha ő kérdez tőlem, a gyengeáramú készülékekkel kapcsolatban.

(A Köbölkút úti általános iskolába járt, kétszobás lakásuk az Elek utcában van, öccsével közösen birtokolják az egyik szobát.)

— Épp most próbálunk valami nagyobb lakást keresni, a mostani egy magán bérlakás és a tulajdonos nagyon várja már, hogy elmenjünk onnan. Két napja halt meg a nagymamám, nála szoktunk ebédelni és tanulni az öcsémmel. Mostantól kezdve az iskolában eszünk majd. Nagyon jó volt hozzánk, szegény kis nagymamám. A szüleinken kívül ő volt az, aki a legtöbbet törődött velünk...

2

— Az általánosban jó tanuló voltam, de nem kitűnő. Sohasem számítottam tökély gyereknek. Az elektromos szerelés mindig a tanulás rovására ment. De azért jó voltam, különben nem jutottam volna be a Jóskába. Az öcsém viszont kitűnő, csillagászkodik, bélyeget gyűjt. Kapott karácsonyra egy távcsövet, egész nap az ablakban ül, nézi a Hold krátereit. *Ő már emlékeztet a tökélyre.*

(Ez vicc volt. Nevetünk.)

— Én akartam a József Attilába jönni, mert jó híreket hallottam róla. Egy visszataszító dolog volt, a tatarozás.

(Kérdezem: a jó hírek hogy szóltak?)

— Jók a tanárok, szép nagy iskola, jók a körülmények és vonzott ez az anyagszerkezetes dolog is. Persze azzal még nem vagyok tisztában, hogy a mikroelektronikával kapcsolatos szenvedélyemmel mi lesz. Annyira változó az, ami engem érdekel. Nyilván valami műszaki pályára megyek majd... Úgy értem, hogy nem az én érdeklődésem változik, hanem éppen annak a tárgya, a korszerű technológia. Ezen a téren minden változásban van. Néhány évvel ezelőtt nálunk például egy számítógéphez valamit beszerezni óriási utánajárásba került. Most a maszekoknál minden egy helyen megkapható. Órákra általában a tanárnő hozza be Spektrum számítógépét. Ugyanolyan van az iskolának is, csak nincs hozzá gyors tárolóegység. Nekem is Spektrum gépem van otthon. 84 karácsonyára kaptam a szüleimtől, jobban mondván együtt vettük meg nyáron Bécsben, de tanulási okokból csak karácsonytól használhattam.

— Komoly programokat nem nagyon írtam még, mert ahogyan mondtam, a dolog manuális része érdekel. Most kell a tanárnőnek csinálni egy programot. Nem csak Basic-nyelven programozok, hanem a gép fő egységének nyelvén is, épp kezdem érteni, hogyan kell, de még gyakorlatom nincsen benne.

(A tanulásról kérdezem.)

— Félévkor az átlagom 4,0 volt. A szorgalmammal néha gondok vannak.

(Boldogan elmosolyodik. Ez a mosoly magával ragadó; én is mosolygok hát, együtt örülünk annak, hogy talán ne-mis a szorgalom a legfontosabb a világon, hanem az ész.)

—A matekot is nagyon elszúrtam, keveset foglalkozom vele, lusta is vagyok. A tanárnő megmondta, ha nem javítom ki a matek hármast, szóba sem áll velem.

(Kérdezem, ha lusta, mire lusta?)

— Nehezen ülök le az asztalhoz, hogy tanuljak. Napi másfél órát foglalkozom otthon az iskolai dolgokkal, sohasem voltam olyan, aki több egy helyben ülésre képes. Talán ez a hibám, hogy nem vagyok egy nagy tanuló-egyénség, aki mindent betanul, ami a könyvben áll.

3

— Kirándulni szeretek; síelni jártam az OSC-hez. Futnom nem szabad a gerincferdülésem miatt. Most a nyolcadik végén derült ki, hogy a bajomra gyógytorna kell, testnevelésből fel vagyok mentve és helyette hetente kétszer az ORFI-ba járok öreg nénik közé.

(Ez is jópofa dolog, nevetünk rajta.)

—Van egy üdülőszerűségünk közösen anyám testvérével, Káptalanfüreden. Nyáron ott szoktunk lenni. Külföldre sokat járunk, mivel a mamám a Swissairnél dolgozik, a repülés egyszer egy évben ingyenes bárhová. Voltunk Kenyában, Tanzániában, édesapám megmászta a Kilimandzsárót. Kanadában láttam egy ismerős családnál, hogy éppen számítógépet építettek. Gyakran voltunk Svájcban, Ausztriában. Síelni Csehszlovákiában, Bulgáriában.

(Olvasmányairól kérdezem.)

— Sok a kötelező olvasmány. Görög műveket kell olvasni. Homéroszt, Szophoklész, szeretem az útleírásokat, a regényeket, tulajdonképpen mindent szeretek, de inkább nyáron, mert egyébként nem sok ideje marad az embernek olvasásra.

(Megkérdezem: érdeklik-e a lányok?)

— Hogy? —kérdez vissza.

(Mint lányok, mondom.)

—Persze. Nem vagyok az a passzív egyénség, de olyan sem... hogy tudom is én... mennyire... Régi bulikra, meg most is én vittem a magnót, mindig én vagyok a technikai... Régi osztálytársaimmal gyakran összejövünk, beszélgetünk, ki hová került és hogy érzi magát.

(Nos, hogy érzed magad, kérdezem.)

— Nálam jobban embernek nehéz érezni magát.

(Ezt a megállapítást sugárzó mosoly kíséri.)

— Nagyon jó helynek tartom a Jóskát. A tanáraitam szeretem. Az osztálytársaim is jók. Örömmel megyek iskolába. Nem biztos, hogy a legjobban felszerelt iskola, de mégis...

(A szeretett tanárokról kérdezem most.)

— Sohasem raktam így sorba a tanárokat. Mindenkiben mást lehet szeretni, és mindig van olyan is, akire az ember az adott pillanatban nem a legnagyobb szeretettel gondol.

(Mi jó fedezhető fel egy tanárban?)

— Érti, amit tanít, és jól tanítja meg, elég közvetlen, tehát nem úgy, mintha mi gyerekek kívülállók lennénk. Anyagszerkezet órán a folyosón vagyunk, csak ott van sötét. T. E. tanárnőnek sikerült lézert szereznie és azt mutatta meg: ilyenkor sötétben látszik, hogy a dolog milyen kötetlen.

(Azt kérdezem, érez-e szeretetet az iskolában?)

— Nem csak konkrétan irányomban, hanem az egész osztály irányában. Mindegyik tanár szeret minket, egyenrangú partnerként kezel.

(Van-e ilyen, hogy, „jóskás-tudat”, kérdezem.)

—Bennem van. Kismértékben az ember büszke is erre. Volt osztálytársaim közül tízen járnak ide, senki sincs, aki ezt az iskolát ne szeretné.

(Felhőtlen jóérzése iskolán kívüli okairól kérdezem.)

— Van valami, ami nagyon érdekel, így nem oszlik meg a figyelmem a dolgok között. Úgy érzem, ezzel (a mikroelektronikával) valamit el is lehet érni az életben.

(Nem aggaszt, hogy Magyarország ebben némiképp elmaradott, vetem közbe.)

— De igen. Valahogy fel kell oldani ezt a helyzetet.

(Ezenkívül, mi ad még okot aggodalomra, kérdezem.)

— Hát sok dolog, amit az ember a hírekben hall. A fegyverkezés, a háború fenyegetése. Persze, ha az ember arra gondol, hogy az elektronika fejlődése a fegyverkezés következménye is, akkor nem mondhatja azt, hogy a fegyverkezés teljes hülyeség.

(Arról kérdezem, vannak-e környezetében olyanok, akiket nem szeret.)

— A korombeliek közül nem szeretem azokat, akik úgy állnak az iskolához, hogy muszáj tanulni, de nem lelik benne semmi örömeiket. Nem bírom azt, akinek nincs célja és hiányzik belőle az érdeklődés. Persze ez sem róható fel mindenkinek hibájául, nagyon sokat számít, hogy egy gyerek szülei mivel foglalkoznak és mennyi figyelmet, törődést kap tőlük. Ez az iskolai dolgokat is eleve befolyásolja.

(Játszik-e ebben szerepet a pénz, kérdezem.)

— A pénznek, a szülők anyagi helyzetének, a mi osztályunkban semmi jelentősége nincs. Teljesen mellékes dolog, hogy valaki márkás farmert és Adidas cipőt visel-e.

(Mi az, ami nem mellékes?)

— Jó volna, ha az iskola tatarozása befejeződne. Amit az ember itt lát, az elképesztő. Maximum öt munkás dolgozik az épületen. A technika-teremben a földszinten a padló alá behúzták a

vezetékeket, mind a mai napig kiállnak a drótok az asztalok között. A nyelvi teremben megvan a helye a videónak és a színes tévének, hogy lesz-e ilyen, arról nem is érdemes álmodozni. Ne ázzon be az épület, és fűtés legyen, ez volt télen a legnagyobb vágyunk. Ha az ember közelről néz egy ilyen építkezést, teljesen ledöbben és arra gondol, ha az életben mindenhol így mennek a dolgok, akkor miképpen lehet igaz az a mondás, hogy az életnek tanulunk és nem az iskolának . . .

(Beszélgetésünk végén izgalomtól égő füllel búcsúzott el tőlem, kamaszos lendülettel próbálta kifelé nyitni a befelé nyíló ajtót, zavarba jött, ezen nevetni kezdett, én is nevettem, mert ráismertem egykor volt önmagamra. A lépcsőn lefelé menet is nevetett még, erre emlékszem: nevetésére és magával ragadó mosolyára — így marad meg emlékezetemben a legfiatalabb jóskás diák.)

Kristóf Attila